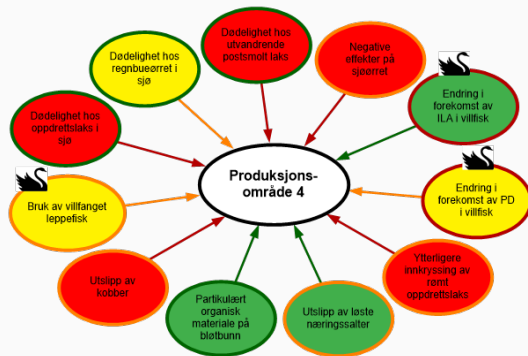
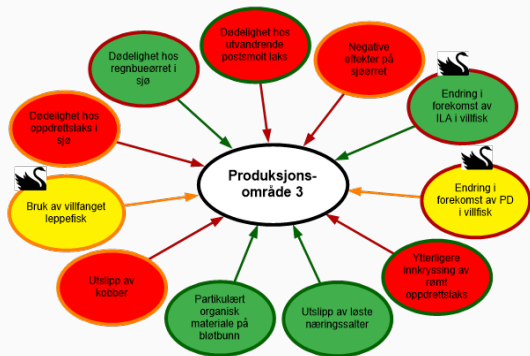

NOU 2023: 23 – Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping

Linda Nøstbakken, Statistisk Sentralbyrå

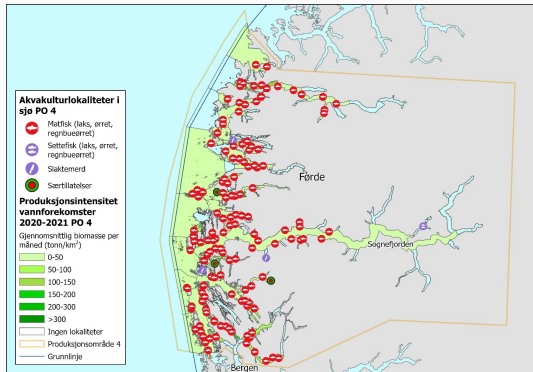
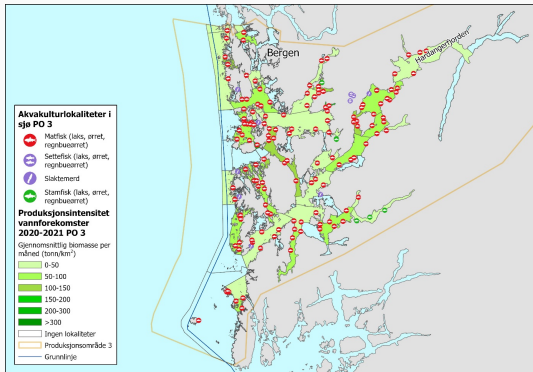
Fagseminar om villaks og akvakultur, Bergen, 26. oktober 2023

Bakgrunn: HIs risikovurderinger for produksjonsområde 3 og 4

Kilde: [Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2023](#), Havforskningsinstituttet.

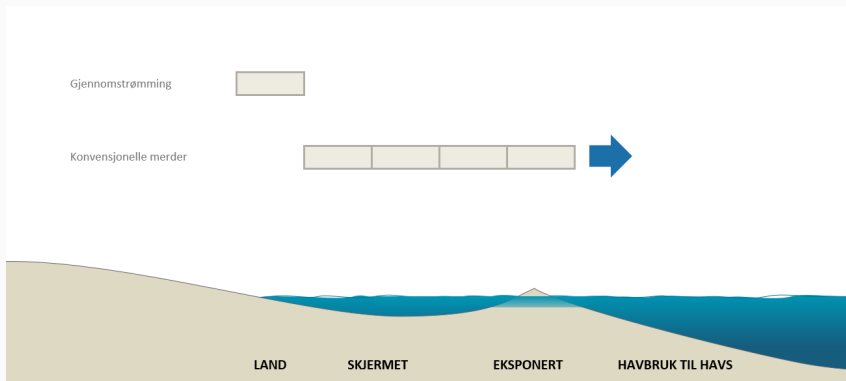
Bakgrunn: Lokaliteter og produksjonsintensitet, PO 3 og 4

Kilde: Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2023, Havforskningsinstituttet.

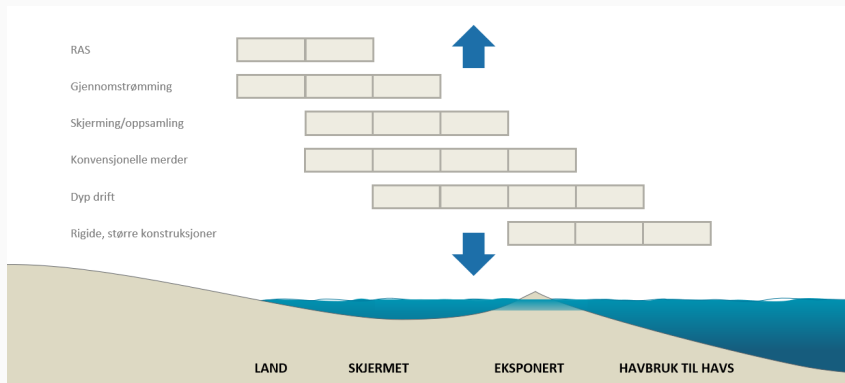
Bakgrunn: Norsk akvakulturnæring i utvikling

- Fra små anlegg fortløyd i kaikanten til stadig mer eksponerte lokaliteter

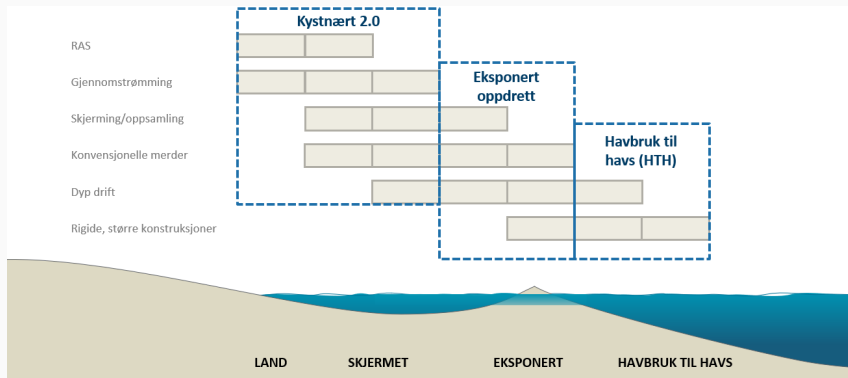
Bakgrunn: Norsk akvakulturnæring i utvikling

- Fra små anlegg fortøyd i kaikanten til stadig mer eksponerte lokaliteter
- Et mangfold av produksjonssystemer under utvikling

Bakgrunn: Norsk akvakulturnæring i utvikling

- Fra små anlegg fortøyd i kaikanten til stadig mer eksponerte lokaliteter
- Et mangfold av produksjonssystemer under utvikling
- Stort potensial, men viktig å håndtere økt kompleksitet, ny risiko og nye kunnskapsbehov

Hovedpunkter i utvalgets mandat

Fra [mandat](#) 08.10.2021 (videreført 29.11.2021):

- Hvordan tillatelsessystemet for akvakultur bør [innrettes for fremtiden](#)
- [Helhetlig tillatelsessystem](#) som både ivaretar hensynet til en bærekraftig utvikling av akvakulturnæringen og legger til rette for størst mulig verdiskaping for samfunnet
- Om biosikkerhetshensyn bør implementeres i tillatelsessystemet
- Vurdere avgrensing av tillatelsene i maksimal tillatt biomasse
- Om fremtidige oppdrettstillatelser bør være tidsbegrensede
- Hvordan få til effektiv og samordnet kunnskapsorientert [forvaltning av havbruksnæringen](#)

Fra [tilleggsmandat](#) 19.04.2023:

- Vurdere ulike tiltak for å [fremme teknologiutvikling som gir mer bærekraftig vekst](#)
- Blant annet vurdere en ordning med miljøteknologitillatelser med definert volum, samt virkemidler innenfor rammene av trafikklyssystemet

Utvalgets medlemmer

- Linda Nøstbakken, forskningsdirektør, Bergen
- Elisabeth Aune, seniorrådgiver, Florø
- Hans V. Bjelland, forskningssjef, Trondheim
- Irene Vanja Dahl, professor, Tromsø
- Henrik Hareide, partner, Bergen
- Katinka Holtmark, postdoktor, Oslo
- Håvard Høgstad, daglig leder, Skjervøy
- Kristine Landmark, styrearbeider, Ålesund
- Ola Mestad, professor, Oslo
- Geir Lasse Taranger, forskningsdirektør, Bergen
- Kine Asper Vistnes, nestleder, Alstahaug

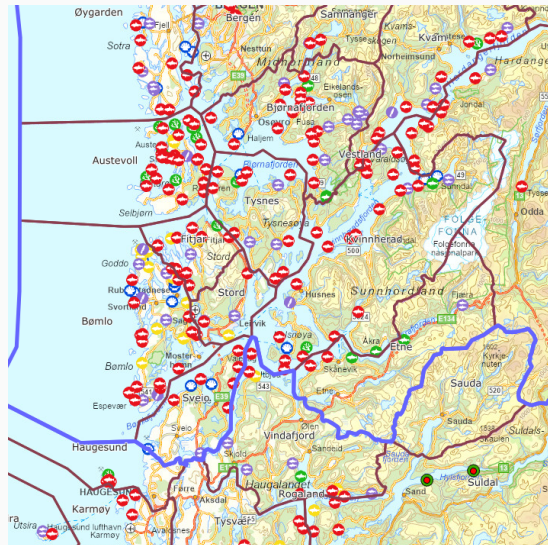
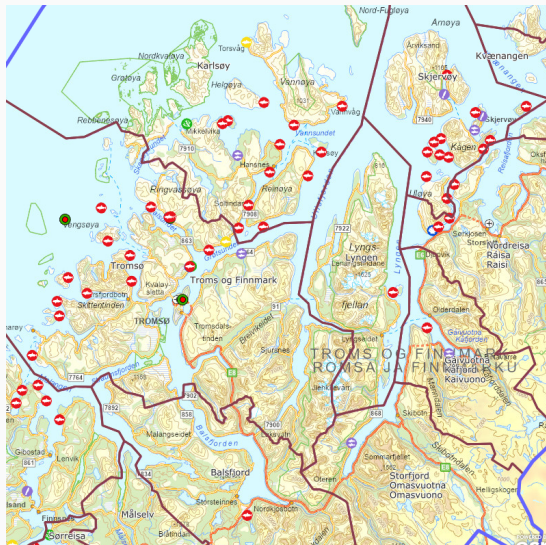

Utvalget i Bergen, mars 2023.

- Utvalgets forslag til et helhetlig forvaltningssystem for akvakultur er rettet mot **størst mulig verdiskaping innenfor bærekraftige rammer**
- Forvaltningssystemet må ivareta hensynene til klima, miljø og fiskevelferd, økonomisk vekst og en akseptabel fordeling av verdiskapingen

- Mer **helhetlig arealplanlegging** for **sjøområdene** og bedre **lokalitetsstruktur**
- Mer **generiske tillatelser** – ikke detaljregulering i tillatelser, mer generell regulering i forskrift
- **Regulere miljøpåvirkningen mer direkte**, samt **differensiere reguleringen** slik at man kan skjerpe kravene i områder med uakseptabel miljøpåvirkning
- Styrke de **individuelle incentivene** til å redusere miljøpåvirkning, samtidig som aktørene gis fleksibilitet til å gjøre egne avveininger

Helhetlig areaplanlegging for bedre lokalitetsstruktur

Kjelde: Yggdrasil, Fiskeridirektoratet

- Fortsatt **krav om akvakulturtillatelse** for å drive akvakultur
 - Rimelig fordeling av rettigheter mellom aktører
 - Knapphet på egnede arealer
 - Den totale miljøpåvirkningen skal være bærekraftig
- Alle akvakulturtillatelser bør omfatte **to elementer** som sammen gir rett til å drive akvakultur:
 - **Selskapstillatelse**: akvakultur i bestemt omfang av bestemte arter (mengdebegrensning)
 - **Lokalitetstillatelse**: akvakultur på spesifiserte, avgrensede geografiske områder (arealbegrensning, ikke mengdebegrensning)

Akvakulturtillatelser for å ivareta særskilte hensyn

- Utvalget mener **særtillatelser** er et kostbart og lite gjennomsluktig virkemiddel og har i flere tilfeller vist seg å ikke gi tilstrekkelig måloppnåelse
- Utvalget foreslår å:
 - **Avvikle** tillatelser til visning, undervisning og fiskepark
 - **Videreføre** tillatelser til stamfisk, slaktemerd og forskning
- Utvalget mener at **særskilte driftsvilkår** ikke bør knyttes direkte til **akvakulturtillatelser**, og at tillatelser med slike vilkår bør konverteres til ordinære tillatelser (grønne, økologiske og 5%-tillatelser)

- Det bør legges bedre til rette for, og gis insentiver til, utvikling og bruk av produksjonsmetoder som muliggjør økt produksjon uten at dette går på bekostning av miljøet
- Kombinasjon av prisede utslipp og offentlig støtte kan gi insentiver til å redusere miljøpåvirkning
- Teknologiutvikling bør i all hovedsak skje uten tildeling av særtillatelser
- Foreslår ny ordning: miljøfleksibilitet
 - Åpne for økning i tildelt tillatelseskapasitet ved bruk av null- eller lavutslippsteknologi
 - Integrert del av tillatelsessystemet
 - Omfatter alle eksisterende og fremtidige tillatelser

Revidert trafikklyssystem

- Dagens trafikklyssystem inneholder flere elementer som fungerer godt og bør videreføres
- Dagens indikator for miljøpåvirkning bør videreføres (lakselus på villaks)
- Handlingsregler for bærekraft må utformes slik at miljøtilstanden på lang sikt er akseptabel, være faglig funderte og forutsigbare
- De individuelle insentivene til å sikre tilstrekkelig god miljøtilstand ved hvert enkelt anlegg må styrkes
- I et revidert trafikklyssystem bør det være separate handlingsregler for bærekraftig vekst og drift

Revidert trafikklyssystem: Handlingsregler for vekst og drift

- **Handlingsregel for bærekraftig vekst** som tilrettelegger for vekst innenfor miljømessig bærekraftige rammer i det enkelte produksjonsområde
- **Handlingsregel for drift** som differensierer tiltak mot lakselus etter miljøstatus i det enkelte produksjonsområde:
 - **Maksgrense** for antall lakselus per fisk i snitt (videreføre)
 - **Tiltaksgrense** lavere enn maksgrensen
 - **Avgift** på antall lakselus i anlegget over tiltaksgrensen
 - **Lusekvote** som begrenser totalt antall lakselus per produksjonsområde
- I tillegg: Avvikle nedtrekk og unntaksvekst

Generelt om regulering av miljøpåvirkning

- Ytterligere tiltak for å redusere miljøpåvirkning fra akvakultur: rømming, utslipp av lakselus og andre miljøskadelige utslipp
- Styrke de individuelle insentivene
- Utvalget foreslår en rekke tiltak rettet mot lakselus, som miljøfleksibilitetsordning og handlingsregler for bærekraftig vekst og for drift – disse kan også benyttes for å begrense annen miljøpåvirkning (som hindrer vekst)
- Regulering av miljøskadelige stoffer primært gjennom grenseverdier i regelverk
- Utrede en avgift på miljøgifter som akkumuleres og reduserer kapasiteten til miljøet over tid, eventuelt med en refusjonsordning for oppsamlet utslipp

Biosikkerhet (hindre smittespredning) og fiskevelferd

- Tiltak for å senke den generelle sykdomsbyrden i akvakulturnæringen
 - Bedre lokalitetsstruktur, mer samordning
 - Produksjonsområder for arter det er naturlig å se i sammenheng med branngater (buffersoner) mellom
 - Legge til rette for økt koordinering og samarbeid mellom aktørene for bedre biosikkerhet, miljø og fiskevelferd
- Fiskevelferden i akvakultur må bedres betraktelig
 - Utvalgets helhetlige forslag adresserer hovedutfordringene knyttet til dårlig fiskevelferd og fiskehelse
 - Ytterligere tiltak dersom utvalgets forslag likevel ikke sikrer tilstrekkelig god fiskevelferd

- Det er behov for å **vurdere risikofaktorer som en helhet** – felles tilnærming til risiko på tvers av forvaltningsmyndigheter og andre aktører
- Videre utvikling av produksjonssystemene er en viktig forutsetning for å oppnå ønsket utvikling av akvakulturnæringen – implikasjoner for **risikostyring**
 - Krever økt **kunnskap** og god kontroll med endringer i risikobildet
 - **Forebyggende og konsekvensreducerende tiltak**
- Sikkerheten for de som arbeider på oppdrettsanlegg må bedres

NOU

Norges offentlige utredninger 2023: 23

Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping

